

Regeringskansliet

n.registrator@regeringskansliet.se

Dnr N 2015/2191/J

Yttrande

Konkurrenskraftsutredningens slutbetänkande

Hushållningssällskapens Förbund har beretts möjlighet att yttra sig över konkurrenskraftsutredningens slutbetänkande SOU 2015:15. Yttrandet har skrivits av seniorkonsult Hans Augustinsson.

Sammanfattning

Hushållningssällskapen välkomnar konkurrenskraftsutredningen och delar i allt väsentligt dess slutsatser.

Den svenska livsmedelsproduktionen har minskat under en följd av år och en stor del av vår livsmedelskonsumtion utgörs i dag av importerade produkter. Utvecklingen är olycklig av många skäl då den negativt påverkar:

- Sysselsättning
- Biologisk mångfald
- Klimat, generationsmålet
- Försörjningsberedskap

En ny livsmedelsstrategi är mot denna bakgrund mycket angelägen. Dock bör flera av de åtgärder som utredningen föreslår kunna genomföras innan en ny livsmedelsstrategi är klar. Utvecklingen är sådan att många frågor kräver snabba åtgärder för att inte svenskt lantbruk ska tappa ytterligare i konkurrenskraft.

Vår grundläggande inställning är att den lagstiftning som berör en konkurrensutsatt näring som livsmedelssektorn ska följa EU:s regelverk.

Alla reformer som berör näringen bör förses med konsekvensbeskrivning avseende jordbrukets konkurrenskraft.

Lantbrukets strukturrationalisering har geografiska begränsningar i norra Sverige och i södra Sveriges skogs- och mellanbygder.

Den politiska diskussion som förs om att återinföra skatt på mineralgödsel motarbetar utredningens intentioner och medför dessutom en ökad belastning på såväl miljö som klimat.

Regeringen bör arbeta för att hela EU ses som en växtskyddszon och att Sverige medger ömsesidigt erkännande av växtskyddsmedel.

Minor use projektet måste få en fortsatt finansiering. Kemikalieinspektionens hantering med tillfälliga dispenser måste ändras då det skapar stor osäkerhet kring framtiden för framförallt svensk trädgårdsnäring.

Det är angeläget att finna en ny form för finansiering av fältförsöksverksamheten som är handelsneutral och där alla berörda bidrar.

SLU:s regleringsbrev bör innehålla direktiv för att stärka konkurrenskraften för svenskt lantbruk och för att tydligare och bättre samverka med bransch och näring.

Naturbruksgymnasium ska kunna kombineras med högskolekompetens.

Kapitel 3 Företagande

Vi delar utredningens bedömning att den pågående strukturrationaliseringen, som ger allt större brukningsenheter, kommer att fortsätta. Dock vill vi, som verksamma över hela landet, understryka att i norra Sverige och södra och mellersta Sveriges skogs- och mellanbygder finns inte denna möjlighet till rationaliseringsvinster.

Kapitel 4 Regler och villkor

Produktionsmedelsskatter beräknas enligt utredningen belasta det svenska jordbruket med 960 miljoner kronor. I inget av de jämförda länderna finns i dag skatt på mineralgödsel. Från politiskt håll har mycket tydliga signaler kommit att det finns en ambition att återinföra denna skatt i Sverige. Det är såväl märkligt som olyckligt. Märkligt då mineralgödsel som växtnäringskälla är fördelaktigare ur såväl miljö- som klimatsynpunkt, i jämförelse med stallgödsel och en ökad odling av baljväxter, olyckligt då det ytterligare snedvrider konkurrensförhållandet till grannländer som Finland och Tyskland.

I debatten kring och argumentationen för en ”hårdare” svensk lagstiftning framhålls att den skapar mervärden för den svenska produktionen. Det har dock tydligt visats genom den krympande svenska produktionen att det endast i undantagsfall gått att få marknaden att betala för dessa mervärden. Det är därför bättre att låta EU:s regelverk gälla som grund för den svenska produktionen. De som därutöver erbjuder andra produktionsförutsättningar får själva utnyttja marknadens vilja att betala för dessa.

Växtskyddsfrågan lyfts i utredningen fram som ett område där Sverige har en handläggning som avviker från våra konkurrentländer. Det är angeläget att åtgärder vidtas för att ändra de missförhållanden som råder. Svenska lantbrukare saknar eller har begränsad tillgång till många växtskyddsprodukter vilket fördröjer eller helt eller delvis slår ut vissa produktionsgrenar. Samtidigt har länder i vår omgivning möjlighet att exportera produkter till den svenska marknaden där dessa produktionsmedel har använts. Det är en orimlig situation. Kemikalieinspektionen har fått hård kritik av justitiekanslern bland annat för sin handläggning av växtskyddsprodukter. Det är viktigt att kritiken följs upp och att regeringen utnyttjar sin möjlighet att styra verksamheten via regleringsbrev. Regeringen bör också arbeta för att EU ses som en zon ur växtskyddssynpunkt. Det bör också vara självklart att Sverige tillämpar systemet med ömsesidigt godkännande.

Finansieringen av projektet Minor use löper ut i mars 2016. Det är mycket angeläget att projektet får en fortsättning. I dag finns ett ökat intresse för svenskproducerade trädgårdsprodukter som inte kan tillgodoses till följd av avsaknad av lämpliga växtskyddsmedel och till följd av den mycket osäkra framtidstro som skapas av kemikalieinspektionens hantering med tillfälliga dispenser.

Kapitel 6 Kunskap och innovation

Hushållningssällskapen utför merparten av de svenska växtodlingsförsöken och är också den största aktören när det gäller växtodlingsrådgivning. I vår organisation finns också ett antal personer som sysslar med forskning. Vi ser med oro på de ökade svårigheterna att finansiera den behovsdrivna forskningen.

Nya sorter anpassade för svenska förhållanden bidrar med en stor del av den produktivetsförbättring som den svenska växtodlingen hittills kunnat uppvisa. Den inhemska växtförädlingen har i dag krympt kraftigt och kan helt slås ut om inte staten bidrar med medfinansiering, vilket sker bland annat i våra nordiska grannländer. De sorter som förädlats utomlands och som idag i ökad utsträckning används på den svenska marknaden har i många fall fungerat väl men en förutsättning för detta är att det finns en inhemsk växtförädling att mäta sig mot som har tagit fram sorter anpassat för de specifika klimatförhållanden som råder i vårt land med bland annat stora krav på övervintringsförmåga och anpassning till vår dagslängd. SLF, som hittills finansierat en stor del av sortprovningen, kommer att

ändra sin inriktning vilket innebär att den typ av verksamhet som sortprovningen utgör kommer att få svårt att få resurser den vägen.

Såväl sortprovning som övrig fältförsöksverksamhet behöver hitta en ny finansieringsform som är handelsneutral och där alla berörda bidrar, vilket inte är fallet i dag. SLF:s ändrade inriktning gör att de i större utsträckning kan förväntas stötta forskning och projekt. Fältförsök och kanske framförallt sortprovning är en löpande verksamhet som därmed inte passar i den nya "mallen". För att lösa den fortsatta finansieringen behöver en ny organisation skapas med tydlig koppling mellan behovsdriven forskning, fältförsök och bearbetning av försöksresultat. Detta skulle ge ett underlag för att stärka det svenska lantbrukets konkurrenskraft.

Hushållningssällskapet anser, som också framgår av utredningen, att SLU bör ges tydligare direktiv att arbeta för att på olika sätt stärka konkurrenskraften för svenskt lantbruk och att tydligare och bättre samverka med bransch och näring. Detta bör lämpligen framgå av regleringsbrev.

Hushållningssällskapen har, liksom andra rådgivningsorganisationer, de senaste åren haft svårigheter att rekrytera nya rådgivare. Utredningens förslag att naturbruksgymnasium bör kunna kombineras med högskolekompetens bidrar till att få högskoleutbildade rådgivare som även har kunnande om praktiskt lantbruk, vilket naturbruksgymnasierna erbjuder, och som är viktigt för att kunna fungera som rådgivare.

Stockholm 2015-06-21

Jesper Broberg
Förbundsdirektör
Hushållningssällskapens Förbund